

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ ในประเทศไทยภายใต้บริบทอาเซียน

The Issue and Development Approach of Labor Mobility for Professional Athletes in Thailand within the Context of ASEAN

พรพล เทศทอง* และอรัชมน พิเชฐวรกุล**

สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

333 หมู่ 1 ตำบลท่าสุต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

Pornpon Thedthong and Arachamon Pichetworakoon

School of Law, Mae Fah Luang University

333 Moo1, Thasud, Muang, Chiang Rai 57100

Email: pornpon.the@mfu.ac.th, arachamon.pic@mfu.ac.th

ณัชชา สุขะวัณกุล***, ภาณุพงศ์ เณลิมนลิน****, สุรินทร์นต์ แก้วทอง*****

และพงศ์ศักดิ์ เจ๊ะพงศ์*****

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

15 ถนนกาญจนาภิเษย์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

Nutcha Sukhawattanakun, Panupong Chalermisin, Surinrat Kaewtong and

Phongsak Jehphong

Faculty of Law, Prince of Songkla University, Hatyai Campus.

15 Kanchanavanit Road. Kho Hong. Hatyai. Songkhla. 90110

Email: nutcha.s@psu.ac.th, panupong.ch@psu.ac.th, surinrut.k@psu.ac.th,

phongsak.j@psu.ac.th

Received: March 7, 2023

Revised: May 21, 2023

Accepted: June 2, 2023

* ผู้ประพันธ์อันดับแรก (first author), อาจารย์ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

** ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (corresponding author), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

*** ผู้ประพันธ์ร่วม (co-author), อาจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**** ผู้ประพันธ์ร่วม (co-author), อาจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

***** ผู้ประพันธ์ร่วม (co-author), ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

***** ผู้ประพันธ์ร่วม (co-author), อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษา (1) ปัญหาการกำหนดนิยามความหมายของแรงงานนากีฬาอาชีพในอาเซียนที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน (2) ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพในประเทศไทยที่ยังไม่เอื้อต่อการเข้ามาทำงานของนากีฬาอาชีพต่างชาติ (3) ปัญหาความร่วมมือและหลักเกณฑ์ร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพในอาเซียนซึ่งในอาเซียนยังไม่มีการจัดทำความร่วมมือในเรื่องนี้ และ (4) แนวทางในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพในอาเซียนขึ้นมาทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการสร้างความร่วมมือในระหว่างประเทศสมาชิก โดยงานวิจัยฉบับนี้ใช้การวิจัยเชิงเอกสารเป็นหลัก

จากผลการศึกษาพบว่า ในอาเซียนไม่มีการกำหนดนิยามความหมายของนากีฬาอาชีพที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้หลักเกณฑ์ทางกฎหมายภายในที่นำมาปรับใช้กับนากีฬาอาชีพของแต่ละประเทศสมาชิกมีมาตรฐานที่แตกต่างกันไป จึงทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเสรี และเมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาทำงานของนากีฬาอาชีพต่างชาติในประเทศไทย พบว่าสัญญาจ้างนากีฬาอาชีพต่างชาติไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานและไม่ได้รับการสนับสนุนจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติในประเทศไทย เนื่องจากในอาเซียนยังไม่มีกรอบความร่วมมือทางด้านกีฬาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพร่วมกัน และยังไม่มีกรอบองค์กรกลางในระดับภูมิภาคเข้ามาทำหน้าที่ในเรื่องนี้

ดังนั้น ในประเทศไทยควรปรับปรุงแก้ไขนิยามความหมายนากีฬาอาชีพในพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ.2556 ให้ครอบคลุมถึงนากีฬาอาชีพต่างชาติ และควรออกประกาศหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาทำงานในประเทศไทยเฉพาะกลุ่มนากีฬาอาชีพต่างชาติ พร้อมทั้งจัดทำรูปแบบสัญญานักกีฬาอาชีพให้ได้มาตรฐานเพื่อให้ให้นักกีฬาอาชีพได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน โดยออกประกาศกระทรวงแรงงานในการกำหนดเงื่อนไขในแบบสัญญานักกีฬาอาชีพให้อยู่ภายใต้การคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน โดยมุ่งเน้นไปในกลุ่มนากีฬาอาชีพต่างชาติจากประเทศสมาชิกอาเซียนก่อน และนำแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวไปนำเสนอต่อคณะทำงานด้านกีฬาของอาเซียนเพื่อร่วมจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพในอาเซียน พร้อมเสนอให้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนากีฬาอาชีพในอาเซียนในรูปแบบองค์กรระหว่างประเทศที่มีใช้ระดับรัฐบาลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดทำตราสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่มีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติหรือคำชี้แนะเพื่อให้ประเทศสมาชิกลำดับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จนนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกให้มีมาตรฐานเดียวกัน

คำสำคัญ: นากีฬาอาชีพ, กฎหมายแรงงาน, อาเซียน

Abstract

This research examines (1) the problem of determining the definition of professional athlete labor in ASEAN with different characteristics; (2) the legal issue related to the mobility of professional athletes in Thailand, which is not conducive to the work of foreign professional athletes; (3) the absence of collaboration in the mobility of professional athletes in ASEAN; and (4) the approach for establishing an organization for the development of the mobility of professional athletes in ASEAN. This research uses documentary research as the main method.

The study found that there is no standardized definition of professional athletes in ASEAN. Therefore, domestic law applies to professional athletes in each member state with different standards. The mobility of professional athletes in ASEAN cannot occur freely. Regarding the law relating to the entry of foreign professional athletes into Thailand, it was found that contracts for the employment of foreign professional athletes are not protected by labor laws and are not supported by the foreign worker's law because there is no framework for cooperation in sports related to professional athlete migration in ASEAN, and no regional organization to act on this matter.

Thailand will bring the guidelines for improving the laws to present to the ASEAN Ministerial Meeting on Sports to jointly draw up a joint agreement on the mobility of professional athletes in ASEAN. It is also proposed to establish an organization for the development of the mobility of professional athletes in ASEAN in the form of an international non-governmental organization. The organization plays an important role in preparing instruments that are not legally binding but have the nature of guidelines or recommendations for member countries to use as a guideline for practice and lead to improvements in domestic laws.

Keywords: Professional Athlete, Labor Law, ASEAN

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน: ASEAN) ได้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ขึ้นในปี พ.ศ. 2558 โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้เป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market) ในอาเซียน โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือที่เสรีมากขึ้น มีการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก¹ ซึ่งหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว คือ อุตสาหกรรมกีฬา (Sports Industry) เนื่องจากธุรกิจกีฬามีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วน เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงกีฬา นักกีฬา บุคลากรกีฬา ผู้สนับสนุนทางการกีฬา ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์กีฬา การตลาดกีฬาทั้งผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นต้น² ประกอบกับลักษณะของรูปแบบการเล่นกีฬาจากเดิมที่เล่นเพื่อสันทนาการได้พัฒนาเข้าสู่การเล่นเพื่อการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักกีฬาอาชีพถือเป็นแรงงานรูปแบบหนึ่งที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะและสามารถดำรงชีพจากรายได้ที่ได้รับจากการแข่งขันกีฬา จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มนักกีฬาอาชีพขึ้นทั้งในและนอกอาเซียน ซึ่งการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียนจะเป็นการช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคนี้ โดยในปัจจุบันยังไม่ได้มีการพัฒนาในส่วนของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มนักกีฬาอาชีพนี้ เนื่องจากยังไม่มี การจัดทำกรอบความร่วมมือในเรื่องดังกล่าวและยังไม่มีองค์กรกลางในระดับภูมิภาคที่ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อน จึงทำให้ในแต่ละประเทศสมาชิกต้องดำเนินการตามกรอบนโยบายหรือกฎหมายภายในของตนเองเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศมีการกำหนดรายละเอียดที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคในการเข้าไปประกอบอาชีพนักกีฬาอาชีพในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ได้ อีกทั้งการกำหนดนิยามความหมายของคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” และหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านแรงงานมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้มาตรฐานทางกฎหมายแรงงานที่นำมาปรับใช้กับนักกีฬาอาชีพของแต่ละประเทศสมาชิกมีหลักเกณฑ์ที่มากมายแตกต่างกันไป ส่งผลให้เกิดความเป็นไปได้ยากที่จะสามารถเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพที่ถือได้ว่าเป็นแรงงานที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะหรือเทียบเท่ากับแรงงานฝีมือตามแนวคิดของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ต้องการให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือที่เสรีมากขึ้น ดังนั้นในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยซึ่งพบว่ากฎหมายยังไม่เอื้ออำนวยให้นักกีฬาอาชีพเป็นการจ้างแรงงานตามสัญญาจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดว่า

¹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, “Single Market : AEC ไทย...พร้อมแล้วหรือยัง? ,” ม.ป.ป., <https://science.mahidol.ac.th/IC/SSC/ASEAN%20Weekly%20Focus%202012-18%20Nov%202012.pdf>, สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566.

² สัจจวัฒน์ จาริกศิลป์, “การดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการด้านกีฬาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างพลิกผัน,” *วารสารสหศาสตร์* 21, ฉบับที่ 1 (2564): 1-13.

ด้วยลักษณะงานของนักกีฬาอาชีพเป็นลักษณะงานที่ไม่เหมาะสมกับการอยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน ทำให้นักกีฬาอาชีพไม่อยู่ภายใต้การคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน และปัญหากฎหมายที่ไม่ได้ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักกีฬาอาชีพต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยขาดโอกาสที่จะพัฒนาทักษะการเล่นกีฬาผ่านการเข้าร่วมทีมหรือการแข่งขันกับนักกีฬาต่างชาติ โดยจะนำผลการศึกษาใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำกรอบข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนากฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพของแต่ละประเทศสมาชิกให้เป็นมาตรฐานหรือแนวทางเดียวกัน โดยงานวิจัยจะมุ่งเน้นศึกษาในประเด็นการกำหนดนิยามความหมายของนักกีฬาอาชีพ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ และกรอบความร่วมมือในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการจัดตั้งองค์กรกลางในระดับภูมิภาคที่เป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความร่วมมือและพัฒนาระบบเศรษฐกิจในอาเซียนผ่านอุตสาหกรรมกีฬาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดนิยามความหมายของแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาความร่วมมือและหลักเกณฑ์ร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

1.2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

อาเซียนยังไม่มีกรอบความร่วมมือทางด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพได้อย่างเสรี ส่งผลให้ในแต่ละประเทศสมาชิกจะต้องบังคับปฏิบัติตามนโยบายและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของตนเอง แต่เนื่องด้วยลักษณะของการเล่นกีฬาได้พัฒนาเข้าสู่การแข่งขันเพื่อการอาชีพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มนักกีฬาอาชีพเกิดขึ้นในอาเซียน และเมื่อพิจารณาในการกำหนดนิยามความหมายของนักกีฬาอาชีพในอาเซียน พบว่ามีความแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการตีความลักษณะของนักกีฬาอาชีพที่มีเงื่อนไขแตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดความลักลั่นของความเป็นนักกีฬาอาชีพที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นนักกีฬาเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ประกอบกับกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศ พบว่าไม่เอื้ออำนวยและเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพได้อย่างเสรี เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวกับแรงงานมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน หากมีการจัดตั้งองค์กรกลางระดับอาเซียนขึ้นมาทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนประเด็นดังกล่าว โดยเริ่มจากการทำหน้าที่เสนอกรอบข้อตกลงร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกลงไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มนักกีฬาอาชีพได้

อย่างเสรีมากยิ่งขึ้น ซึ่งในประเทศไทยควรต้องดำเนินการ กำหนดความหมายของนักกีฬาอาชีพให้ชัดเจน โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ.2556 และควรออกประกาศกระทรวงการต่างประเทศเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองเฉพาะกลุ่มนักกีฬาอาชีพ (พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522) ออกประกาศกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวเฉพาะกลุ่มนักกีฬาอาชีพ (พระราชบัญญัติการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2551) เพื่อช่วยในการรองรับแรงงานนักกีฬาอาชีพจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรไทย พร้อมกันนั้นยังจำเป็นต้องจัดทำรูปแบบ สัญญานักกีฬาอาชีพให้ได้มาตรฐานเพื่อให้ นักกีฬาอาชีพได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน โดยออกประกาศกระทรวงแรงงานในการกำหนดเงื่อนไขในแบบสัญญานักกีฬาอาชีพให้อยู่ภายใต้การคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน อีกทั้งต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ให้ นักกีฬาอาชีพที่เป็นคนต่างด้าวได้รับการสนับสนุน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเข้ามาทำงานของ นักกีฬาอาชีพในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนางานกีฬาอาชีพในประเทศไทยต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยการศึกษาความหมายของกีฬาอาชีพ การแบ่งประเภทของกีฬาอาชีพ และที่มาของนักกีฬาที่เล่นกีฬาเพื่อการอาชีพ การกำหนดความหมายของนักกีฬาอาชีพ รวมไปถึงองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย ศึกษากรอบความร่วมมืออาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ ศึกษากฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในสถานะของนักกีฬาอาชีพที่ต้องได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายคนเข้าเมือง กฎหมายแรงงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬาอาชีพ และศึกษาแนวคิดในการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นรูปแบบขององค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและสามารถดำเนินการตามหลักการที่กำหนดเป็นการเฉพาะที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพได้

1.5 วิธีดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นหลัก ได้แก่ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งหนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ สื่อออนไลน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สรุปเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการอ้างอิง เรียบเรียงและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “นักกีฬาอาชีพ”

1.6.2 พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย

1.6.3 เสนอรูปแบบกรอบความร่วมมือการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

1.6.4 ได้รูปแบบการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

2. ผลการวิจัย

2.1 ผลการศึกษาความหมายของนักกีฬาอาชีพในประเทศไทยภายใต้บริบทอาเซียน

จากการศึกษาพบว่าในประเทศสมาชิกอาเซียน มีเพียงสี่ประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนเท่านั้นที่บัญญัติคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” หรือ “นักกีฬา” ไว้ คือ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์และประเทศไทย ในส่วนของประเทศฟิลิปปินส์ ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่า นักกีฬาอาชีพ ไว้โดยเฉพาะ แต่ได้มีการให้คำนิยามคำว่า “นักกีฬาระดับชาติ” ไว้ในพระราชบัญญัติสาธารณรัฐ NO. 9064 ว่าด้วยการให้เงินสดและผลประโยชน์อื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินและสิ่งจูงใจแก่นักกีฬา โค้ช และผู้ฝึกสอน รวมทั้งกองทุนที่เหมาะสมและเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ว่าหมายถึง นักกีฬาที่เป็นพลเมืองฟิลิปปินส์ เป็นสมาชิกของกลุ่มฝึกอบรมระดับชาติที่ได้รับการยอมรับและได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งฟิลิปปินส์ (POC) และคณะกรรมการกีฬาฟิลิปปินส์ (PSC) และหมายความรวมถึงตัวแทนประเทศในการแข่งขันระดับนานาชาติ”³

ส่วนประเทศมาเลเซียได้กำหนดนิยามของคำว่า “นักกีฬา” ไว้ในธรรมนูญแห่งสภาโอลิมปิกแห่งมาเลเซียว่า หมายถึง บุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมกีฬาใด ๆ ที่สมาคมกีฬาแห่งชาติเป็นสมาชิกของสภาโอลิมปิกแห่งมาเลเซีย⁴แต่ไม่ปรากฏนิยามของคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” แต่อย่างใด

โดยในประเทศสิงคโปร์มีการจัดทำข้อมูลที่กำลังกล่าวถึงประเภทอาชีพตามมาตรฐานสิงคโปร์ SSOC 2020 (Singapore Standard Occupational Classification SSOC 2020) ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานระดับชาติสำหรับการจำแนกอาชีพและใช้สำหรับการสำรวจสำมะโนประชากร การสำรวจครัวเรือน และฐานข้อมูลการบริหาร⁵ และอาชีพ “นักกีฬา” ก็ได้ถูกให้ความหมายไว้ในการจัดประเภทอาชีพนี้ด้วย โดยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มอาชีพด้านกีฬาและฟิตเนส

³ Philippines Sports Commission, “Philippine Sports Commission on the publication of the Vital Documents for the Philippine Sports,” 2021, https://www.psc.gov.ph/images/vitaldocuments2021v9_spread_compressed.pdf, accessed February 18, 2023.

⁴ Majlis Olimpik Malaysia (Olympic Council of Malaysia), “Majlis Olimpik Malaysia Perlembagaan (Olympic Council of Malaysia Constitution),” 2018, https://olympic.org.my/wp-content/uploads/2021/05/new.cons_booklet.5.5.2018.pdf, accessed February 18, 2023.

⁵ Department of statistics Singapore, “Singapore Standard Occupational Classification SSOC 2020,” n.d., <https://www.singstat.gov.sg/standards/standards-and-classifications/ssoc>, accessed February 18, 2023.

โดยให้ความหมายว่า “อาชีพนักกีฬา” คือ นักกีฬาที่มีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬา โดยมีการฝึกฝนและแข่งขันไม่ว่าจะเป็นรายการเดี่ยวหรือเป็นส่วนหนึ่งของทีมในกีฬานั้น⁶

ในขณะที่ประเทศไทย เมื่อพิจารณาตามกฎหมายที่กล่าวถึงนิยามของคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” พบว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ได้ให้นิยามไว้ในมาตรา 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับกีฬาและนักกีฬาอาชีพไว้ว่า “นักกีฬาอาชีพ” หมายความว่าผู้ซึ่งเล่นกีฬาอาชีพเป็นอาชีพ

การให้นิยามของคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” จึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องพิจารณา ถ้าหากมีการรับรองความเป็นนักกีฬาอาชีพ ก็จะส่งผลต่อไปถึงการมีหน่วยงานที่ต้องดูแลด้านกีฬา มีการสนับสนุนจากหน่วยงาน การดูแลระหว่างที่ประกอบอาชีพเป็นนักกีฬาอาชีพ ดังนั้น “นักกีฬาอาชีพ” จึงหมายถึง บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มฝึกอบรมระดับชาติที่ได้รับการยอมรับและได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักกีฬาอาชีพที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาประเภทนั้น ๆ ที่ตนได้ขึ้นทะเบียนไว้ มีการฝึกฝนและแข่งขันไม่ว่าจะเป็นรายการเดี่ยวหรือเป็นส่วนหนึ่งของทีมในกีฬานั้น โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบภายใต้องค์กรกีฬานั้น ๆ โดยมีรายได้จากการแข่งขันเป็นค่าตอบแทน⁷ ตามชนิดหรือประเภทที่คณะกรรมการประกาศ และต้องเสียภาษีจากรายได้นั้น⁸ โดยรายละเอียดประกอบการพิจารณาถึงความเป็นนักกีฬาอาชีพจะต้องคำนึงถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ลักษณะในการทำงานที่มีหน้าที่ที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ คือ ออกกำลังกายบ่อย ๆ เพื่อให้สุขภาพดีแข็งแรง ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับกีฬา

2) แนวทางการศึกษาต่อเพื่อเข้าสู่อาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษา มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ก็เรียนต่อโรงเรียนที่เน้นกีฬาเป็นหลัก เพราะมีโอกาสที่จะได้เป็นนักกีฬาอาชีพสูง เมื่อจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ก็ควรเรียนต่อมหาลัยในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อให้ความรู้เพียงพอในการประกอบอาชีพด้านการกีฬา

3) ความก้าวหน้าในงาน อาชีพ รายได้ และสวัสดิการ ซึ่งรายได้สูงสุดถึง 7-8 หลักถ้าได้เล่นในระดับประเทศหรือระดับโลก ส่วนสวัสดิการก็จะได้รับตามที่กฎหมายกำหนด

⁶ Department of Statistics, Ministry of Trade & Industry, Republic of Singapore, “Singapore Standard Occupational Classification 2020 – Detailed Definitions (PDF Version),” 2020, https://www.singstat.gov.sg/-/media/files/standards_and_classifications/occupational_classification/ssoc2020a-detailed-definitions.ashx, accessed February 18, 2023.

⁷ สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. ... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว), บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 19 และครั้งที่ 2 (สมัยสามัญทั่วไป),” 29-30 ตุลาคม 2555, 51-52.

⁸ สุพิตร สมบัติโต และคณะ, “แนวทางการพัฒนานักกีฬาอาชีพภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นระบบ กรณีศึกษากีฬาเทนนิสอาชีพและกีฬาฟุตบอลอาชีพ,” วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ 19, ฉ.1 (2547): 37-54.

4) มาตรฐานการประกอบอาชีพของนักกีฬาอาชีพ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 10 ด้านด้วยกัน⁹ ได้แก่ ด้านระดับความสามารถของนักกีฬา ด้านความนิยม ด้านองค์กรกีฬา ด้านบุคลากร ด้านรายได้ ด้านสถานกีฬา ด้านกฎหมายกีฬา ด้านการจัดการแข่งขัน ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสวัสดิการแก่นักกีฬาอาชีพ

5) หลักจรรยาบรรณของนักกีฬาอาชีพ ในส่วนของการกำกับดูแลด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกีฬาอาชีพมีอำนาจในการออกประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพ

6) หลักธรรมาภิบาลของนักกีฬาอาชีพ โดยแบ่งออกเป็นองค์ประกอบจำนวน 8 ประการ¹⁰ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participation) นิติธรรม (Rule of Law) ความโปร่งใส (Transparency) การตอบสนอง (Responsiveness) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรมและไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม (Equity and Inclusiveness) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) และภาระรับผิดชอบ (Accountability)

ดังนั้น สิ่งดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาเพื่อบ่งบอกว่าความเป็นนักกีฬานั้น ได้กลายเป็นอาชีพแล้ว

2.2 ผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายภายในของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานนั้น ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ในเรื่องของการจ้างแรงงานในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเป็นการบัญญัติกฎหมายไว้อย่างกว้าง เป็นภาพรวม โดยจะมีการให้ความหมายของสัญญาจ้างแรงงาน ว่าหมายถึง สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้ (มาตรา 575) และจะเป็นการกล่าวถึงการทำสัญญา การเลิกสัญญาโดยทั่วไปตามหลักของนิติกรรมสัญญา จึงทำให้ต้องมีการตรากฎหมายเฉพาะเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุม รวมถึงก่อให้เกิดความเป็นธรรมในด้านการจ้างแรงงาน ซึ่งกฎหมายนั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาภายใต้สัญญาจ้างแรงงานคือความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการด้านแรงงาน

⁹ จุฑา ติงศภัทย์, *การศึกษาตัวบ่งชี้การพัฒนากีฬาของไทย การพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ*, (รายงานวิจัย), กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540, 25.

¹⁰ คณะทำงานส่งเสริมธรรมาภิบาลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “ที่มาและความหมายและการพัฒนาของหลักธรรมาภิบาล,” ม.ป.ป., <http://www.socgs.soc.go.th/History1.htm>, สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566.

ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ระหว่างนายจ้างลูกจ้าง กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการจ้าง การใช้แรงงาน การจัดสถานที่และอุปกรณ์ในการทำงาน เป็นต้น¹¹ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เกี่ยวกับการรวบรวมเงินเข้าเป็นกองทุนและจ่ายช่วยเหลือแก่ผู้ที่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนที่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไข อันก่อให้เกิดสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองกฎหมายประกันสังคม¹² และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายคุ้มครองลูกจ้างหรือผู้ที่อยู่ในอุปการะของลูกจ้าง ด้วยการกำหนดให้นายจ้างจ่ายเงินให้บุคคลดังกล่าว เมื่อลูกจ้างได้รับอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือตายอันมีสาเหตุมาจากการทำงานให้นายจ้างและกำหนดให้มี กองทุนเงินทดแทนขึ้นโดยให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบกองทุนดังกล่าวไว้เพื่อเป็นหลักประกันในการจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างหรือผู้ที่อยู่ในอุปการะของลูกจ้างแทนนายจ้าง¹³ กล่าวโดยสรุป คือ หากมีการจ้างแรงงานเกิดขึ้น มีการทำสัญญาถูกต้องตามกฎหมาย ก็จะทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่ต่อคู่สัญญาแต่ละฝ่าย กล่าวคือ ทั้งนายจ้างและลูกจ้างต่างก็มีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายเฉพาะตามที่กล่าวมาแล้วไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการได้รับค่าจ้าง สวัสดิการ วันลา วันหยุด ค่าชดเชย หรืออัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หน้าที่ในการปฏิบัติตามสัญญา หน้าที่ในการเสียภาษี เป็นต้น

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาทำงานของนักกีฬาอาชีพต่างชาติในประเทศไทย เห็นว่ากฎหมายยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนามาตามแนวความคิดในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน โดยมีประเด็นที่สำคัญตามมาที่ต้องพิจารณา คือ มาตรฐานของสัญญาจ้างแรงงานนักกีฬาอาชีพที่สอดคล้องต่อหลักการสากลของการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งกฎหมายแรงงาน ได้แก่ กฎหมายที่รัฐตราขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่าง นายจ้างกับลูกจ้างและรัฐที่พึงมีต่อกันเกี่ยวกับการจ้างแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองลูกจ้างให้การจ้างแรงงานและการประกอบอุตสาหกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของนานาชาติอารยประเทศ¹⁴ เมื่อพิจารณาในแง่มุมมองกฎหมายของสัญญานักกีฬาอาชีพในประเทศไทยนั้น พบว่าจากข้อตกลงในสัญญา เจตนาของคู่สัญญา ลักษณะงานที่มีความเฉพาะของกีฬาอาชีพ กล่าวคือ สัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพมีลักษณะของความเป็นสัญญาจ้างแรงงานจากหลักอำนาจบังคับบัญชาของสโมสรที่มีต่อนักกีฬา และนักกีฬาได้รับค่าจ้างจากสโมสรตลอดเวลาที่ทำงานให้ แต่สัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสัญญาจ้างแรงงานทั่วไป โดยข้อกำหนดในสัญญา

¹¹ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, *การแรงงานสัมพันธ์พื้นฐาน*, (กรุงเทพฯ: สำนักงานแรงงานสัมพันธ์, 2549), 11.

¹² ชัชชัย สุเมธโชติเมธา, *การบังคับใช้กฎหมายแรงงาน กรณีศึกษาข้อพิพาทการใช้แรงงานในธุรกิจประเภทขนส่งทางบก*, (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม, 2551), 21.

¹³ ปราณี สุขศรี, *หลักกฎหมายเงินทดแทนสำหรับนายจ้างและลูกจ้าง พร้อมด้วยพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และคำพิพากษาศาลฎีกา*, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548), 24–25.

¹⁴ พงษ์รัตน์ เครือกลิน, *คำอธิบายกฎหมายแรงงานเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พิมพ์ครั้งที่ 4*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548), 2.

จ้างนักกีฬาอาชีพขึ้นอยู่กับความตกลงร่วมกันของคู่สัญญาตามหลักการแสดงเจตนาเป็นสำคัญ สัญญาจึงไม่ได้ถูกบังคับด้วยกฎหมายแรงงาน เนื่องจากหากนำกฎหมายแรงงานมาปรับใช้กับ สัญญาย่อมไม่มีความเหมาะสมกับลักษณะงานของนักกีฬาอาชีพ ดังนั้น จึงทำให้สัญญารูปแบบนี้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพ จะพบว่า สัญญาดังกล่าวมีลักษณะที่แตกต่างจากสัญญาจ้างแรงงานโดยทั่วไป กล่าวคือ เป็นลักษณะของงานที่มีความคล้ายอาชีพที่มีความเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพ แม้นักกีฬาอาชีพจะอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของสโมสรแต่อำนาจบังคับบัญชาดังกล่าวมีลักษณะที่แตกต่างออกไป นักกีฬาอาชีพมีอิสระในการตัดสินใจทำการแข่งขันตามดุลยพินิจในวิธีการทำงานของตนเองเมื่อลงทำการแข่งขัน

อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ย่อมไม่สอดคล้องกับลักษณะของสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพ เนื่องจากลักษณะของสัญญานักกีฬาอาชีพที่ดีต้องเป็นไปในทางส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของนักกีฬา ประกอบกับการมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสัญญาทั่วไป ๆ เช่น เรื่องชั่วโมงทำงาน วันหยุด วันลา เป็นต้น ทำให้สัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพจึงควรมีรูปแบบเฉพาะของสัญญาเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนานักกีฬาอาชีพและให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างคู่สัญญา

เมื่อพิจารณาสัญญานักกีฬาอาชีพของประเทศไทยในปัจจุบันจะพบว่า คู่สัญญามักจะตกลงกันไม่ให้สัญญานักกีฬาอาชีพเป็นสัญญาจ้างแรงงาน แต่เป็นการตกลงโดยอาศัยหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการตกลงเข้าทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาในสัญญานักกีฬาอาชีพในปัจจุบันยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาหลายประการ แม้จะมีการกำหนดรูปแบบสัญญามาตรฐานของนักกีฬาอาชีพในบางชนิดกีฬา เช่น นักกีฬาฟุตบอลอาชีพซึ่งสัญญานักกีฬาฟุตบอลอาชีพต้องเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับว่าด้วยการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย รูปแบบสัญญามาตรฐานดังกล่าวนี้มาจากสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) โดยเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสัญญาเอาไว้ ในฐานะที่สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลการแข่งขันฟุตบอลทั่วโลก โดยสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติมีการทำข้อตกลงกับสมาคมฟุตบอลทั่วโลกที่เป็นสมาชิกเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ หากสมาชิกรายใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติจะมีการกำหนดมาตรการลงโทษไปสู่สมาชิกรายนั้น แต่ทั้งนี้ ระเบียบต่าง ๆ ที่ออกโดยสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติไม่ได้มีสถานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามการที่ระเบียบสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติมีอำนาจบังคับมากเนื่องจากการแข่งขันฟุตบอลทั่วโลกอยู่ภายใต้การควบคุมของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ หรือในกรณีนักมวยซึ่งมีกฎหมายเฉพาะครอบคลุมกำกับดูแลเกี่ยวกับการว่าจ้างผู้ประกอบอาชีพนักมวย จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยมีการกำหนดอาชีพที่ถือเป็นกีฬาอาชีพไว้ถึง 15 อาชีพ แต่มีสัญญา

นักกีฬาอาชีพที่ได้รับการควบคุมดูแลอย่างเป็นรูปธรรมเพียงแค่นักกีฬาฟุตบอลและกีฬามวยเท่านั้น

2.3 ผลการศึกษาความร่วมมือและหลักเกณฑ์ร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

แนวคิดการมีคณะทำงานด้านกีฬาของอาเซียนได้ถูกเสนอในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 16 ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 18 ที่ประชุมได้รับรองข้อเสนอแนะให้จัดตั้งที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านกีฬา (ASEAN Ministerial Meeting on Sports: AMMS) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่หลายด้าน และหนึ่งในวัตถุประสงค์นั้น คือ การส่งเสริมความร่วมมือด้านกีฬาและกิจกรรมกีฬาในอาเซียน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านกีฬาของอาเซียน ปฏิบัติการตามกลยุทธ์ แผนงาน และคำสั่งที่เกี่ยวข้องจากการประชุมสุดยอดอาเซียนและการประชุมระดับรัฐมนตรีอื่น ๆ รวมถึงแนวปฏิบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากีฬาและความร่วมมือในอาเซียน¹⁵

อีกทั้งอาเซียนได้มีการจัดทำกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งนั้นย่อมทำให้เกิดการค้า การลงทุน และการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างประเทศสมาชิกกันมากขึ้น การหลั่งไหลอย่างเสรีของฝีมือแรงงานจากจุดมุ่งหมายนี้เอง มีข้อตกลงในระหว่างอาเซียนด้วยกันที่เรียกว่า “ข้อตกลงร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพ” (Mutual Recognition Arrangement: MRA)¹⁶

การเปิดเสรีด้านแรงงานในภูมิภาคอาเซียนถือเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคนี้ เป้าหมายในการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีก็เป็นเพียงการตั้งเป้าหมายว่าจะให้เฉพาะแรงงานฝีมือ (Skilled Labor) สามารถเคลื่อนย้ายได้เท่านั้น¹⁷ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ในปัจจุบันการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือก็ยังไม่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน จะมีก็เพียงการกำหนดคุณสมบัติไว้ก่อนเท่านั้นว่าแรงงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน “ข้อตกลงร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพ” (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ของอาเซียน ซึ่งตามข้อตกลงยอมรับให้มีการเคลื่อนย้ายอาชีพด้วยกันเพียง 8 อาชีพเท่านั้น คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชีและอาชีพการท่องเที่ยว¹⁸ โดยข้อตกลง

¹⁵ ASEAN, “TERMS OF REFERENCE (TOR) OF THE ASEAN MINISTERIAL MEETING ON SPORTS (AMMS),” n.d., <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/08/Terms-of-Reference-ASEAN-Ministerial-Meeting-on-Sports-AMMS.pdf>, accessed February 18, 2023.

¹⁶ วิทวัส ศรีวิหค, *บันทึกการเดินทางอาเซียน 2020*, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2555), 11.

¹⁷ ธนกุล วรรณชชากุล, “ประเทศไทยกับการเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน,” *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์* 6, ฉ. 6 (2555): 10.

¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs),” ม.ป.ป., <https://lawforASEAN.krisdika.go.th/File/files/1524772028.5df38c3a1391fcfe6806ab10e32ca25f.pdf>, สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566.

จะมีลักษณะเป็นการยอมรับร่วมกันในกฎระเบียบด้านเทคนิค มาตรฐานด้านสุขอนามัย มาตรฐานสินค้า และคุณสมบัติด้านวิชาชีพ การศึกษา และประสบการณ์การทำงานของบุคคลธรรมดาที่จะมีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศคู่ภาคี และคู่ภาคีก็มีพันธกรณีที่จำเป็นต้องปรับกฎระเบียบและมาตรฐานภายในของประเทศตนให้สอดคล้องกับข้อตกลง ดังนั้น จึงสามารถนำแนวทางของข้อตกลงมาปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อตกลงมาตรฐานอาชีพในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

ประเทศไทยได้มีการจัดทำความร่วมมือด้านกีฬาระหว่างประเทศด้วยเหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือด้านกีฬาระหว่างประเทศ (Memorandum of Understanding : MOU) ซึ่งจะเป็นการจัดทำระหว่างสองประเทศที่เป็นความตกลงระดับหน่วยงาน (ไม่ใช่ระดับรัฐบาล) ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่และพันธกิจของการกีฬาแห่งประเทศไทย โดยในปัจจุบันก็จะมีความร่วมมือที่ทำกับหน่วยงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์และประเทศลาว และหน่วยงานนอกประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศญี่ปุ่น ในรายละเอียดของบันทึกความเข้าใจนั้นก็จะมีความคล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนกีฬา การแลกเปลี่ยนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการกีฬา ไม่ว่าจะเป็นนักกีฬา โค้ช เจ้าหน้าที่ หรือผู้วิจัย¹⁹ เป็นต้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวงการกีฬา เช่น โครงสร้างองค์กรกีฬา การจัดโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ไปจนถึงการเข้าร่วมอบรม และการสัมมนา อนึ่ง การจัดทำบันทึกความเข้าใจนี้ไม่ใช่เป็นการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพแต่อย่างใด แต่เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อส่งผลให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ที่แต่ละประเทศคู่สัญญา มี เพื่อพัฒนางานกีฬาในประเทศของตนเพียงเท่านั้น

ทั้งนี้ ปัญหาในการสร้างมาตรฐานอาชีพเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม คือ การสร้างมาตรฐานกลางร่วมกันซึ่งเป็นไปได้ยาก เนื่องจากแต่ละประเทศมีการกำหนดเงื่อนไขค่อนข้างสูง เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้กับคนในประเทศตัวเองก่อน จึงอาจกลายเป็นการกีดกันคนต่างชาติมากขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในความร่วมมือและการประสานงานเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และควรจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลร่วมกันในอาเซียนเพื่อการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานเดียวกัน

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าควรทำข้อตกลงให้มีลักษณะคล้ายกับกรอบข้อตกลงของวิชาชีพนักสำรวจ และนักบัญชี เนื่องจากแต่ละประเทศอาเซียนมีรูปแบบการศึกษาและวิธีการปฏิบัติงานที่มีข้อกำหนดที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรกำหนดเป็นเพียงกรอบข้อตกลงกว้าง ๆ (MRA Frame Work) ว่านักกีฬาอาชีพที่จะสามารถทำงานระหว่างคู่ประเทศหนึ่ง ๆ ของ

¹⁹ การกีฬาแห่งประเทศไทย, “การทำ MOU ระหว่างประเทศ,” ม.ป.ป., <https://www.sat.or.th/mou/>, สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566.

อาเซียนได้ต้องมีคุณสมบัติในประเด็นใดบ้าง ส่วนในรายละเอียดเรื่องจำนวนปี ระดับการศึกษา ให้แต่ละคู่ประเทศในอาเซียนไปตกลงกันเอง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศ สมาชิกอาเซียนนำเสนอต่อคณะทำงานด้านกีฬาของอาเซียน ซึ่งก็คือที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียน ด้านกีฬา (ASEAN Ministerial Meeting on Sports: AMMS) ที่มีอำนาจหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านกีฬาของอาเซียน โดยข้อเสนอเบื้องต้นนี้อาจเป็นข้อเสนอที่ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนนำไปประเมินผลกระทบ ร่วมยืนยันหรือแก้ไขขอบเขตและวัตถุประสงค์ รวมทั้งพิจารณาหารือกันภายในประเทศสมาชิกอาเซียนไปจนถึงระหว่างประเทศสมาชิกในด้านการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในเรื่องคุณสมบัติของนักกีฬาอาชีพอาเซียน (MRA) หรือจะเป็นการจัดทำในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานกีฬาระหว่างประเทศ (MOU) ระหว่างสองประเทศ หรือหลายประเทศก่อน เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนา รวมถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

2.4 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน

แนวทางในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียนมีแนวโน้มความเป็นไปได้สูง หากมีการกำหนดนิยามความหมายของนักกีฬาอาชีพที่เป็นมาตรฐานร่วมกันอย่างชัดเจน มีการพัฒนากฎหมายภายในให้ส่งเสริมสนับสนุนกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ รวมถึงมีการจัดทำข้อตกลงร่วมในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในภูมิภาคอาเซียนขึ้น การจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียนสามารถจัดตั้งขึ้นโดยความตกลงระหว่างรัฐในรูปแบบของสนธิสัญญาหลายฝ่ายหรือสนธิสัญญาพหุภาคี (Multi-lateral Treaty) อาจก่อตั้งโดยข้อมติของที่ประชุมระหว่างประเทศก็ได้ (Resolution) เพื่อดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือที่ประชุมขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นองค์การในระบบขององค์การระหว่างประเทศ แต่จะมีการดำเนินงานอย่างอิสระเป็นเอกเทศของตนเองและมีสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะต้องระบุถึงสภาพบุคคลขององค์การและขอบเขตอำนาจไว้อย่างชัดเจน โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ขององค์การทั้งที่เป็นลักษณะทั่วไปและที่เฉพาะเจาะจงไว้ในตราสารก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อที่จะสามารถทราบถึงขอบเขตและแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของการที่มีเป้าหมายร่วมกันก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้นมา ในการปฏิบัติตามภาระหน้าที่เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างพอเพียงแก่องค์การระหว่างประเทศ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ขอบเขตแห่งอำนาจขององค์การระหว่างประเทศจะต้องมีความเฉพาะเจาะจงและเป็นไปโดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ขององค์การระหว่างประเทศซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอย่างยิ่งด้วยโดยควรเป็นการจัดตั้งองค์กรประเภทองค์การ

ระหว่างประเทศที่มีใช้ระดับรัฐบาล (Non-governmental organization)²⁰ ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดทำตราสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่มีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติหรือคำชี้แนะเพื่อให้นานาชาตินำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับความสมัครใจเป็นสำคัญ²¹ เช่น มีการจัดทำคู่มือมาตรฐานสัญญาจ้างแรงงานนักกีฬาอาชีพ ดูแลเรื่องมาตรการและความร่วมมือต่าง ๆ ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ เป็นต้น

3. สรุปและข้อเสนอแนะ

อาเซียนเป็นองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาค (Regional Organization) มีเป้าหมายในการรวมตัวเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถด้านการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมกีฬาในภูมิภาคอาเซียนกำลังเจริญเติบโตโดยมีนักกีฬาอาชีพเป็นตัวขับเคลื่อน หากอาเซียนต้องการพัฒนาขีดความสามารถด้านการแข่งขันกีฬาและพัฒนาเศรษฐกิจผ่านทางการกีฬา การเริ่มพัฒนาระบบการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพได้อย่างคล่องตัวและเสรีมากขึ้นในระหว่างประเทศสมาชิก จะเป็นตัวเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาในอาเซียนให้ทัดเทียมภูมิภาคอื่นได้ จากการที่อาเซียนยังไม่มีกรอบความร่วมมือและองค์กรกลางทางด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพร่วมกัน ประกอบกับการกำหนดนิยามความหมายและหลักการทางกฎหมายของนักกีฬาอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การปรับใช้กฎหมายในการประกอบอาชีพนักกีฬาอาชีพของในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนแตกต่างกันทั้งในแง่ของนักกีฬาอาชีพที่เป็นคนในชาติกับนักกีฬาอาชีพต่างชาติที่เข้าไปประกอบอาชีพในประเทศสมาชิกอื่น จากการศึกษาพบว่า มีเพียงสี่ประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนเท่านั้นที่บัญญัติคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” หรือ “นักกีฬา” ไว้ คือ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์และประเทศไทย แต่ในส่วนของประเทศฟิลิปปินส์ ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่า นักกีฬาอาชีพ ไว้โดยเฉพาะ แต่ได้มีการให้คำนิยามคำว่า “นักกีฬาระดับชาติ” ไว้ในพระราชบัญญัติสาธารณรัฐ NO. 9064 ว่าด้วยการให้เงินสดและผลประโยชน์อื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินและสิ่งจูงใจแก่นักกีฬา โค้ช และผู้ฝึกสอน รวมทั้งกองทุนที่เหมาะสมและเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ว่าหมายถึง นักกีฬาที่เป็นพลเมืองฟิลิปปินส์ เป็นสมาชิกของกลุ่มฝึกอบรมระดับชาติที่ได้รับการยอมรับและได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งฟิลิปปินส์ (POC) และคณะกรรมการกีฬาฟิลิปปินส์ (PSC) และหมายความรวมถึงตัวแทนประเทศในการแข่งขันระดับนานาชาติ”

²⁰ สุพรรณวิชา โชติญาณ ถัง, “การจัดทำกฎหมายแม่บทเพื่อคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย: กรณีศึกษา “เจนีวาแห่งเอเชีย”,” (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 7, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558), 18.

²¹ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, “บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ แนวทางการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ,” *จุลนิติ* 16, น. 2 (2562): 3-11.

ในส่วนการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาทำงานของนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย เห็นว่ากฎหมายยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตามแนวความคิดในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียน โดยมีประเด็นที่สำคัญตามมาที่ต้องพิจารณา คือ มาตรฐานของสัญญาจ้างแรงงานนักกีฬาอาชีพที่สอดคล้องต่อหลักการสากลของการจ้างแรงงานตามหลักกฎหมายแรงงานระหว่างประเทศ เมื่อพิจารณาในแง่มุมทางกฎหมายของสัญญานักกีฬาอาชีพในประเทศไทยนั้น พบว่าสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสัญญาจ้างแรงงานทั่วไป โดยข้อกำหนดในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพขึ้นอยู่กับความตกลงร่วมกันของคู่สัญญาตามหลักการแสดงเจตนาเป็นสำคัญ สัญญาจึงไม่ได้ถูกบังคับด้วยกฎหมายแรงงาน เนื่องจากหากนำกฎหมายแรงงานมาปรับใช้กับสัญญาย่อมไม่มีความเหมาะสมกับลักษณะงานของนักกีฬาอาชีพ ดังนั้น จึงทำให้สัญญารูปแบบนี้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน

จากการศึกษากรอบความร่วมมือทางด้านกีฬาในอาเซียน พบว่าอาเซียนมีความตกลงเรื่องความร่วมมือทางการกีฬาอยู่แล้วและมีทหรรรมกีฬาระดับอาเซียนอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้ก็อยู่ในแผนปฏิบัติงานสร้างประชาคม สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อันเป็นเสาหลักที่สามของประชาคมอาเซียนทั้งหมด แต่จะเห็นได้ว่าเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการกีฬาอาเซียนยังไม่มี การร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ ยังไม่มีการดำเนินการแต่อย่างใด และในอาเซียนยังไม่มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพแต่อย่างใด เนื่องจากปัญหาความมีสภาพบุคคลขององค์การระหว่างประเทศซึ่งในอดีตสังคมระหว่างประเทศยอมรับแต่เพียงรัฐเท่านั้นที่มีสภาพบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ในปัจจุบันบทบาทขององค์การระหว่างประเทศในสังคมระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ และได้รับการยอมรับว่ามีสภาพบุคคลระหว่างประเทศอีกประเภทหนึ่ง

จากผลการศึกษาข้างต้นได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะแนวทาง ดังนี้

1) ให้มีการกำหนดนิยามของคำว่า “นักกีฬาอาชีพ” หมายถึง บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มฝึกอบรมระดับชาติที่ได้รับการยอมรับและได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักกีฬาอาชีพที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาประเภทนั้น ๆ ที่ตนได้ขึ้นทะเบียนไว้ มีการฝึกฝนและแข่งขันไม่ว่าจะเป็นรายการเดี่ยวหรือเป็นส่วนหนึ่งของทีมในกีฬานั้น โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบภายใต้องค์กรกีฬานั้น ๆ โดยมีรายได้จากการแข่งขันเป็นค่าตอบแทน ตามชนิดหรือประเภทที่คณะกรรมการประกาศ และต้องเสียภาษีจากรายได้นั้น โดยการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ.2556 และนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนิยามความหมายของนักกีฬาอาชีพในกรอบความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพที่ใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไป

2) จากสภาพปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย ในระยะแรก ควรออกประกาศกระทรวงการต่างประเทศเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองเฉพาะกลุ่มนักกีฬาอาชีพ (พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522) ออกประกาศกระทรวงแรงงาน

เกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวเฉพาะกลุ่มนักกีฬาอาชีพ (พระราชบัญญัติการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2551) เพื่อช่วยในการรองรับแรงงานนักกีฬาอาชีพจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย พร้อมกันนั้นยังจำเป็นต้องจัดทำรูปแบบสัญญานักกีฬาอาชีพให้ได้มาตรฐานเพื่อให้ นักกีฬาอาชีพได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน โดยออกประกาศกระทรวงแรงงานในการกำหนดเงื่อนไขแบบสัญญานักกีฬาอาชีพให้อยู่ภายใต้การคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน อีกทั้งต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ให้ นักกีฬาอาชีพที่เป็นคนต่างด้าวได้รับการสนับสนุน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเข้ามาทำงานของนักกีฬาอาชีพในประเทศไทย

และในระยะต่อมาควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือสภานักกีฬาอาชีพขึ้น โดยจัดตั้งตามพระราชบัญญัติ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่ควบคุมการประกอบอาชีพ ให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งอาชีพ การขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาต สังกัดใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต และรับรองวิทยฐานะของสถาบันที่ทำการสอน รับรองปริญญา ประกาศนียบัตรในวิชาชีพเฉพาะทางด้านกีฬา มีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จากสมาชิก แต่อาจได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ เมื่อที่การจัดตั้งองค์กรแล้ว จึงค่อยนำไปสู่การผลักดันในการแก้กฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องตามกรอบความร่วมมือในการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพอาเซียน

3) อาเซียนควรจัดทำข้อตกลงร่วมกันโดยกำหนดเป็นเพียงกรอบข้อตกลงกว้าง ๆ (Frame Work) ว่านักกีฬาอาชีพที่จะสามารถทำงานระหว่างคู่ประเทศหนึ่ง ๆ โดยประเทศไทยควรทำข้อเสนอเบื้องต้นเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนใช้เป็นแนวทางเพื่อนำเสนอต่อคณะทำงานด้านกีฬาของอาเซียน ซึ่งก็คือที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านกีฬา (ASEAN Ministerial Meeting on Sports: AMMS) ที่มีอำนาจหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านกีฬาของอาเซียน โดยข้อเสนอเบื้องต้นนี้อาจเป็นข้อเสนอที่ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนนำไปประเมินผลกระทบ ร่วมยืนยันหรือแก้ไขขอบเขตและวัตถุประสงค์ รวมทั้งปรึกษาหารือกันภายในประเทศสมาชิกอาเซียนไปจนถึงระหว่างประเทศสมาชิกในด้านการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในเรื่องคุณสมบัติของนักกีฬาอาชีพอาเซียน หรือจะเป็นการจัดทำในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานกีฬาระหว่างประเทศ (MOU) ระหว่างสองประเทศ หรือหลายประเทศก่อน เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนา รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ในเบื้องต้น

4) อาเซียนควรมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการพัฒนาการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพในอาเซียนในรูปแบบองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่มีระดับรัฐบาล (Non-governmental organization) ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดทำตราสารที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่มีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติหรือคำชี้แนะเพื่อให้ประเทศสมาชิกลำดับไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับความสมัครใจเป็นสำคัญ เช่น มีการจัดทำคู่มือมาตรฐานสัญญาจ้างแรงงานนักกีฬาอาชีพ ดูแลเรื่องมาตรการและความร่วมมือต่าง ๆ ด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานนักกีฬาอาชีพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. *การแรงงานสัมพันธ์พื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานแรงงานสัมพันธ์, 2549.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. “การทำ MOU ระหว่างประเทศ.” ม.ป.ป.
<https://www.sat.or.th/mou/>. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566.
- คณะทำงานส่งเสริมธรรมาภิบาลของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. “ที่มาและความหมายและการพัฒนาของหลักธรรมาภิบาล.” ม.ป.ป.
<http://www.socgg.soc.go.th/History1.htm>. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566.
- จุฬา ดิงศภัทย์. *การศึกษาตัวบ่งชี้การพัฒนาการกีฬาของไทย การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540, 25.
- ซัชชัย สมุธโชติเมธา. *การบังคับใช้กฎหมายแรงงาน กรณีศึกษาข้อพิพาทการใช้แรงงานในธุรกิจประเภทขนส่งทางบก*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม, 2551.
- ธนกฤต วรธนัชชากุล. “ประเทศไทยกับการเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.” *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์* 6, ฉ. 6 (2555): 10.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. “บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ แนวทางการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ.” *จุลนิติ* 16, ฉ.2 (2562): 3-11.
- ปราณี สุขศรี. *หลักกฎหมายเงินทดแทนสำหรับนายจ้างและลูกจ้าง พร้อมด้วยพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และคำพิพากษาศาลฎีกา*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2548.
- พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น. *คำอธิบายกฎหมายแรงงานเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548.
- พระราชกฤษฎีกากำหนดงานที่ให้มีการคุ้มครองแรงงานแตกต่างไปจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 115 ตอนที่ 52 ก (22 สิงหาคม 2541): 5-6.
- วิทวัส ศรีวิหค. *บันทึกการเดินทางอาเซียน 2020*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2555.
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. “Single Market : AEC ไทย...พร้อมแล้วหรือยัง?.” ม.ป.ป.
<https://science.mahidol.ac.th/IC/SSC/ASEAN%20Weekly%20Focus%202012-18%20Nov%202012.pdf>. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2566.
- สัจจวัฒน์ จารึกศิลป์. “การดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการด้านกีฬาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างพลิกผัน.” *วารสารสหศาสตร์* 21, ฉ.1 (2564): 1-13.
- สำนักงาน ก.พ.ร. “การปรับปรุงหลักการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหาร ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร 1200/ว 1 ลงวันที่ 4 มกราคม 2553.”

สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. ... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว), บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 19 และครั้งที่ 2 (สมัยสามัญทั่วไป).” 29-30 ตุลาคม 2555. 51-52.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. “ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักกีฬาอาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs).” ม.ป.ป.

<https://lawforASEAN.krisdika.go.th/File/files/1524772028.5df38c3a1391fcfe6806ab10e32ca25f.pdf>. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566.

สุพรรณวษา โชติกัญญาณ ถัง. “การจัดทำกฎหมายแม่บทเพื่อคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย: กรณีศึกษา “เจนีวาแห่งเอเชีย.” รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 7, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558.

สุพิตร สมานิติ, ชัย นิมากร, มนต์รี ไชยพันธุ์ และนนชัย ศานติบุตรกุล. “แนวทางการพัฒนานักกีฬาอาชีพภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นระบบกรณีศึกษากีฬาเทนนิสอาชีพและกีฬาฟุตบอลอาชีพ.” *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์* 19, ฉ.1 (2547): 37-54.

ASEAN. “TERMS OF REFERENCE (TOR) OF THE ASEAN MINISTERIAL MEETING ON SPORTS (AMMS).” n.d. <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/08/Terms-of-Reference-ASEAN-Ministerial-Meeting-on-Sports-AMMS.pdf>. accessed February 18, 2023.

Department of statistics Singapore. “Singapore Standard Occupational Classification SSOC 2020.” n.d. <https://www.singstat.gov.sg/standards/standards-and-classifications/ssoc>. accessed February 18, 2023.

Department of Statistics, Ministry of Trade & Industry, Republic of Singapore. “Singapore Standard Occupational Classification 2020 – Detailed Definitions (PDF Version).” 2020. https://www.singstat.gov.sg/-/media/files/standards_and_classifications/occupational_classification/ssoc2020a-detailed-definitions.ashx. accessed February 18, 2023.

Majlis Olimpik Malaysia (Olympic Council of Malaysia). “Majlis Olimpik Malaysia Perlembagaan (Olympic Council of Malaysia Constitution).” 2018. https://olympic.org.my/wp-content/uploads/2021/05/new.cons_.booklet.5.5.2018.pdf. accessed February 18, 2023.

Philippines Sports Commission. *“Philippine Sports Commission on the publication of the Vital Documents for the Philippine Sports.”* 2021.
https://www.psc.gov.ph/images/vitaldocuments2021v9_spread_compressed.pdf. accessed February 18, 2023.